

**A „KÁLVINISTA VILÁG“
1927. ÉVI (I.) ÉVFOLYAMÁNAK
TARTALOMJEGYZÉKE.**

A „Kálvinista Világ“ 1927. évi (I.) évfolyamának tartalomjegyzéke.

Oldal.

Cikkek :

1.	sz. Kálvinista világ (Dr. Tavaszgy Sándor) — — —	1
	A megújuló anyaszentegyház (I.) — — — — —	2
	A kálvinista világnézet alapkérdései. Mit jelent a „kálvinista“ és a „református“ név? (Dr. Tavaszgy Sándor) — — — — —	4
2.	sz. Nyugtalan idők (Maksay Albert) — — — — —	17
	A megújuló anyaszentegyház II. (I.) — — — — —	19
	A kálvinista világnézet alapkérdései. A kálvinizmus az egyetemes keresztyénség világában (Dr. Tavaszgy Sándor) — — — — —	21
3.	sz. Pestalozzi (Járosi Andor) — — — — —	33
	A megújuló anyaszentegyház III. (I.) — — — — —	36
	A kálvinista világnézet alapkérdései. A világ a kálvinizmus szemléletében (Tavaszgy) — — — — —	39
4.	sz. Hivatásunk (M. A.) — — — — —	49
	A kálvinista világnézet alapkérdései. Az ember a kálvinizmus szemléletében (Tavaszgy) — — — — —	53
„	„ A megújuló anyaszentegyház IV. (I.) — — — — —	56
5.	sz. Isten szerszámjai (Vásárhelyi János) ✓ — — — — —	65
„	„ A kálvinista világnézet alapkérdései. A szabadság problémája a kálvinizmus megvilágításában (Tavaszgy) — — — — —	68
	Isten pénzügyei (Járosi Andor) — — — — —	70
	„ Egyetemi hallgatóink (I. L.) — — — — —	73
6.	sz. Kevés az arató — — — — —	81
	Hogyan szoroz Isten? (Fiers Elek) — — — — —	84
„	„ Skóciai képek (Maksay Albert) — — — — —	88
7—8.	sz. I. Ferdinánd király halálára — — — — —	97
	Egyházkerületünk lelki megújulása (Makkai Sándor dr.) — — — — —	98
	A budapesti ref. nagygyűlés határozatai — — — — —	104
	Ne a láthatókra, hanem a láthatatlanokra nézzünk (Dr. Ravasz László) — — — — —	107
9—10.	sz. Egyházunk a reformáció után és új reformáció előtt (T. S.) — — — — —	97
	A reformáció, mint időbeli tény és mint időfeletti program (Maksay Albert) — — — — —	99
„	„ Apák és fiak (I.) — — — — —	113
11—12.	sz. Krisztus uralma (Makkai Sándor) — — — — —	121
	A keresztyén napisajtó (Maksay Albert) — — — — —	124

Az Ige fényénél:

1. sz.	Örhelyemre állók (Dr. Gönczy Lajos)	— — — —	7
2. sz.	Mentségek (Luk. 14:18.)	— — — —	23
3. sz.	I. Péter 3:4. (N. G.)	— — — —	42
4. sz.	A fegyelem (Mt. 8:8—10.) I.	— — — —	58
5. sz.	Gondolatok (M. A.)	— — — —	75
6. sz.	Az ugyanazon Lélek (I. L.)	— — — —	91
7—8. sz.	Segítség (Járosi Andor)	— — — —	112
9—10. sz.	A késői bizonyágtetés (Mk. 16:37, 39.)	— — — —	113
11—12 sz.	Karácsony előtt (G. L.)	— — — —	133

Világszemle:

1. sz.	Beszélő számok	— — — —	11
1. sz.	Református világkonferencia	— — — —	12
2. sz.	A kínai helyzet	— — — —	28
11—12. sz.	A skót külniisszói munka (Chisholm Róbertné)	—	136
	A vallások és felekezetek elosztása a földön	— —	139

Irodalom és művészet:

1. sz.	Vince Géza: Igehirdető poéták — poéta igehirdetők (Maksay Albert)	— — — —	13
3. sz.	A nagyenyedi ref. nagyhét emlékkönyve (Kristóf György dr.)	— — — —	45
4. sz.	Három könyv (Musnai László könyvei) (G. L.)	—	61
5. sz.	Makkai Sándor: Magyar fa sorsa (M. A.)	— —	79
	Cs. Lázár László: Egy természeti törvény és az emberiség jövője (Nagy G.)	— — — —	80
6. sz.	Reiner Mária Rilke (Járosi Andor)	— — — —	95
7—8. sz.	Levél a július 15—22.-i révi ifj. konferenciáról (Dr. Lévai Lajos)	— — — —	116
√ 11—12 sz.	Vásárhelyi János: Tudom kinek hittem (N. G.)	—	141
	Isten hatalmas keze alatt (—a —y.)	— — — —	143
	Kecskeméthy István: A Márk szerint való evangélium (J.)	— — — —	144
	Erdélyi szépirodalom 1927. (Kovács László)	— —	145

Megbeszélések:

1. sz.	Szerkesztői program	— — — —	14
3. sz.	Kérés az olvasókhöz	— — — —	47
9—10. sz.	Kálvinista Világ (Dohy Árpád)	— — — —	118
11—12. sz.	Lelki egyház (M. A.)	— — — —	150

Hírek:

Mindenik számban.

KÁLVINISTA VILÁG

REFORMÁTUS EGYHÁZTÁRSADALMI FOLYÓIRAT.

Kálvinista világ.

Egészen elfelejtettük, hogy nekünk is van egy külön vilá-
gunk. Elfelejtettük, hogy van egy sajátos szellemünk. Elfelej-
tettük ennek a mi világunknak rendjét, törvényét és igazságát.
Csupán nevünk maradt meg, hogy annyiszor utunkban álljon,
hogy ne tudjuk mit kezdjünk vele, mert már csak a hozzá-
tapadt előítéleteket ismertük mi is és mások is, de nem ismer-
tük azokat az egyetemes értékű kincseket, értékeket, amelyek
mi reánk bizattak, azokat a sajátos feladatokat, amelyeknek
szolgálata a mi felelősségünket terheli Isten színe előtt! Elkal-
lódott, tékozló fiak voltunk, akik mindig az atyai házon kívül
kerestük önmagunkat és életünket, akik mindig más világban
éreztek jól magunkat, amíg letörültünk és letéptünk magunkról
mindent, ami a mi világunkra emlékeztetett, eltorzítottunk arcun-
kon minden vonást, ami a mi atyáink szelleméből született,
míg egyszer azon vettük észre magunkat, hogy mindenki büszke
az ő világa sajátosságaira, színeire és egyéni arculatára, min-
denkire nézve erőt jelent, hogy egyéni neve alatt Isten öröktől
fogva való akarata által kijelölt egyéni világhoz tartozik, mi
pedig sehonnaikká, cimerüktől megfosztott és lefegyverezett
lézengők-ké váltunk vilácsúfjára és atyáink szégyenére!

Van nekünk saját világunk, amely nagyszerű történetében,
annyi Istentől adott nagyszerű kiváltsággal és energia-készlettel
rendelkezik. Van nekünk saját kálvinista világunk, amelynek
szelleme azzal a csodálatos erővel bír, hogy míg a legnemze-
tőbb vonásokat képes kitermelni a lelkünkéből, másfelől a leg-
egyetemesebb világ-szintéziseket képes létrehozni. Az erdélyi
fejedelemség fénykora ragyogóan bizonyítja, hogy akkor élt az
erdélyi magyarság *legnemzetibb* és egyszersmind a *legeurópaibb*
életet, amikor a kálvinizmus erői táplálták és hatották át min-
den magasabbrendű életfunkcióját!

Van nekünk saját kálvinista világunk, amely nemcsak
„magyar vallás”, nemcsak „világ-vallás”, ennél sokkal több:
*Istennek az Ő Evangéliumában adott akaratát hordozó hitkö-
zösség és Isten kiválasztó akaratát gyermeki háládatossággal
hordozó üdüközösség.* A mi világunk Isten egyetemes Anya-
szentegyházának egy darabja. Odatartozunk abba az Anya-
szentegyházba, amelyről vallom a mi Hitvallásunkkal és valljad

te is testvérem: „Hiszem, hogy az Isten Fia, világ kezdetétől fogva, világ végezetéig, az egész emberi nemzetségből, Szentlelke és Igéje által, magának az igaz hitben megegyező, örökéletre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja; és hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok és mindörökké az maradok!” Milyen masszivan, milyen tömören dübörög ez a hang; milyen világfölöttiséggel, minden emberi alkotás fölött elnéző tudattal és egyedül Isten akaratában gyökerező hittel zeng ez a hitvallás! Ez a hang, ez az erő, ez a bizonyosság, ez az örök fundamentomon való állás, ez a győzelmes hit — ez a mi világunk; ez a kálvinista világ! Ezt felejtetted el, ebből szakadtál ki testvérem, te erdélyi tékozló fiú. Ez a világ hív vissza, hív haza, az atyai ház tiszta, acélos légkörébe!

Dr. Tavaszgy Sándor.

A megújuló anyaszentegyház.

I.

Azok között a mindjobban súlyosodó és szaporodó feladatok között, melyek egyházunkra, annak vezetőire és tagjaira nehezdednek, az egyház csak úgy tud megállni, ha igyekszik magát előkészíteni a feladatok meglátására és vállalására. Naponta konstatálható az a szomorú tény, hogy egyházunk korántsem képes azt a hivatást betölteni és azoknak a feladatoknak megfelelni, melyek reá várnak. Ez a tapasztalat nem új keletű. Már évtizedek óta sok komoly gondolat és terv merült fel és hangzott el erről a kérdésről lelkészeink és egyházunk világi tagjai részéről s ma ott állunk, hogy a feladatok súlyosabbak, mint valaha, a veszedelmek nagyobbak, s egyházunk ereje, munkája, teljesítő képessége és hatása nemhogy emelkedett volna, de a feladatok arányaival csökkent.

Felesleges volna mind felsorolni azokat a pontokat, ahol egyházunk erőcsökkenése nyilvánvaló, annnyival inkább, mert minél többet sorolnánk fel, annál több maradna még felsorolatlan. azért csak három ponton említjük meg ezeket a nehézségeket, hogy aztán igyekezzünk megtalálni azt az eszközt, mellyel ezeket megoldhatjuk.

Az első ilyen tér kétségtelenül az, mely az egyházra mint Isten Országa előkészítőjére váró feladatokat tartalmazza. Azt jelenti ez, hogy az egyháznak nem szabad, hogy előbb való feladata legyen és nem szabad nagyobb gondjának lennie, mint hogy azt a hivatást, melyet Isten neki ezen a földön adott, beteljesítse. Ez a hivatás pedig az, hogy a lelkeket Istenhez vezesse. S ha a mai időkben látjuk, ami pedig szemmel látható,

hogy az embereknek az érdeklődése a vallásos élet kérdései iránt nem csökken, hanem növekedik s ha látjuk, hogy a folyton nehezedő életkörülmények és viszonyok miatt mindjobban szükségük van az embereknek arra, hogy erőben és vigasztalásban részesüljenek, s e változó világ jelenségei közül egy örökkévaló világ fényébe tekintsenek bele, ha látjuk, hogy most mikor a bűn és gonoszság eláradt a földön és uralma alá látszik hajtani az egész világot, megfertőzi már a gyermeklelkeket is és olyan tettekben nyert kifejezést, amilyenekkel tele vannak az újságok, akkor nyilvánvaló, hogy az egyháznak elsősorban, ha nem egyedül is, kötelessége, hogy ezekben irányítást, erőt, megújulást hirdessen és az emberek tekintetét a legmagasabb eszmény felé irányítsa. Nem elég itt csendes tiltakozással nézni ezeket a dolgokat, nem elég csak részt nem venni bennük, ennél több az egyház feladata határozottan és öntudatosan szembe kell állania minden romboló irányzattal, a bűn minden formájával és oda kell az emberek szemé elé állítani az egyedüli célt és az egyedüli erőt: az evangéliumot. Az az egyház, mely ezt nem teszi, elpusztul.

Ha nézzük azokat a területeket, melyeken egyházunkra a szociális feladatok tömege vár, itt is azt tapasztaljuk, hogy egyházunk régóta elhanyagolt kötelességek szövevényében küzd. A társadalmi élet kérdései az utóbbi időkben óriási módon felszaporodtak és kiéleződtek, s közülük olyan új kérdések várnak megoldásra, melyek eddig egyházunknak csak másodrendű érdeklődésére tarthattak számot. A múlt évtizedekben az állam és társadalom lassanként átvett az egyháztól egy sereg olyan feladatot, melyeket addig az tartott kezében, de amelyeket most szívesen vetett le vállairól. A szegények, betegek, árvák gondozása, a társadalmi segítségnyújtás számos esetben felmerülő szükségéi, melyek mai világunkban hovatovább súlyosodnak, ma parancsoló szükséggel kiáltanak reánk és követelik, hogy az egyház ne feledkezzék meg róluk. Az egyháznak adott parancsolat nemcsak az, hogy „tanítsatok”, hanem az is, hogy „betegeket gyógyítsatok” és hogy „aki felveszi a gondját egynek az én kicsinyeim közül, én velem cselekedte azt!” Ezen feladat alól nem szabad és nem lehet kitérni, s az egyház, mely ezt elhanyagolja, méltán van kitéve annak a vádnak, hogy nem mer szembeszállni az életnek olyan kérdéseivel, melyek pedig legsúlyosabban hatnak ki azok lelki életére is, akiket e kérdések érintenek. A kálvinista egyház fogalmához egyáltalában nem talál, sőt leghatározottabban ellenkezik azzal, az a felfogás, mely az egyház munkáját csak a templomi istentiszteletek tartására vagy az életben néhány-szor előforduló funkciók elvégzésére korlátozza. A kálvinizmus mint egyház is arra kell, hogy törekedjék, hogy áthassa és megszentelje ezt a világot és leszálljon az emberi nyomorúság völgyébe és oda is világosságot és életet vigyen. Krisztus

épen abban különbözik minden vallásalapító embertől, hogy nem csak tanácsot adott a bűntől és a bajtól való szabadulásra, de meg tudja ragadni ma is a szenvedések tengerében fuldokló kezét és erőt tud adni neki, hogy kiszabaduljon abból. És mivel Krisztus ezt meg tudja és meg akarja tenni, az Ő egyházának sem szabad szemethunyni a feladatok előtt.

A harmadik tér, mely egyházunk megújulása előtt áll, s melyen egyházunknak kötelességei vannak, az egyház szervezetének és kormányzásának kérdései. Jelenlegi egyházi törvényeink sok kérdésben javításra szorulnak. Megalkotásuk idejében az egyház sokkal békésebb, nyugodtabb, s egyúttal kevesebb munkával járó életet élt. Nem álltak előtte még olyan veszedelmek, amelyek ellen ma teljes erővel védekezni kell. Ezért azok a törvények és az a munka, melyet egyházi törvényeink feltesznek, össze sem hasonlíthatók azokkal a követelményekkel, melyek ma előttünk állanak. Ma mind jobban kezdjük látni, hogy az egyház egyetlen céljának, amiért az egyház a világon van és azoknak a módoknak, ahogyan ezt célt megvalósítja, sokkal nagyobb teret és fontosságot kell tulajdonítanunk egyházunk szervezetében, kormányzásában és munkájában is. Sőt épen ezen célnak kell meghatároznia az egyház egész, — külső és belső, — életét.

Ezeket a nehézségeket, kívánalmakat, nem lehet toldozgatásokkal megjavítani, még kevésbé lehet szemet hunyni előttük és azt állítani, hogy minden jól van és csak haladjunk tovább a mai úton. Ez az út egy olyan egyház számára, mely nem akar tudomást venni az idők jeleiről, mely bedugja fülét a kor kiáltó szava előtt, halált és megsemmisülést jelent. De ugyanekkor nem lehet elég, ha csak toldozgatni és reparálni akarunk. Ezek a nehézségek abból származnak, hogy az egyház elvesztette szem elől igazi hivatását és megerőltenedett azoknak az eszközöknek használatában, melyek ezt a hivatást igazán betölthetni segíthetik. Mindenkinek, egyházunk vezetőinek és tagjainak, világiaknak és lelkészeknek, öntudatos és komoly állásfoglalása szükséges hozzá, hogy az az egyház, mely évszázadok óta hiven őrködött a reabizolt értékek felett és sokaknak lett egy igazi életre vezetőjévé, újból az lehessen, amiért Isten erre a földre helyezte. „Ecclesia semper se reformari debet“ ez a törvény ma is áll és eljött az idő, hogy megint érvényesíttessék.

I.

A kálvinista világnézet alapkérdései.

Mit jelent a „kálvinista“ és a „református“ név?

A fogalom-alkotások terén soha akkora zűrzavar nem uralkodott, mint a mi napjainkban. A sokféle szellemi irány, mozgalom és törekvés egymást keresztező harcai között akkora a

fejlesztettség, olyan nagy a bizonytalanság, hogy elsőrendű kötelességünk fogalmainknak tiszta kimetszett bélyeget adni. De *öntudatos keresztyénységünkhöz* is hozzátartozik, hogy a fogalmakat, neveket, terminusokat, amelyekkel napról-napra élünk, igazi jelentésükben is tisztán megismerjük és különösen a rokonértelmű kifejezések között világosan disztingváljunk. Sokak szemében talán csupán theoretikus értékű dolog lehet minden ilyen fogalmi tisztázás és disztinkció, de ezek is gondolják meg, hogy a kulturáltság magasabb fokára eljutott keresztyén lelkek keresztyén életét nagyon sok esetben egy-egy ilyen tisztázatlanság és fogalom-zavar nagymértékben képes megbénítani és lendületében visszavetni.

Alapkérdéseink tisztázása során, a logikai sorrend szerint, vegyük fontolóra mindenekelőtt a fenti kérdést. Hogy ebben a kérdésében tisztán láthassunk jelezzük mindenekelőtt azt a tényt, hogy a világ több mint 200 millió protestánsának mintegy $\frac{2}{3}$ része „kálvinista” és mintegy $\frac{1}{3}$ része lutheránus, azonban a kálvini protestántizmushoz tartozók egész összegének csak alig $\frac{1}{3}$ része mondható „reformátusnak.” Tehát ebben a vonatkozásban, a szó szoros értelmében a „kálvinista” quantitative többet jelent, mint a „református.” Az angol-amerikai protestans denominációk, mint az adventisták, baptisták, quackerek stb. egyes tanrészletek extravagáns kiélezésétől eltekintve, központi gondolataikban, szellemükben, — még ha itt-ott eltorzítottan is, — de felismerhető a kálvinizmusból való eredetük, a kálvinizmus által való tápláltságuk. *A kálvinizmus tehát sokkal egyetemesebb világfelfogás és életirány, mint a református.*

A „református” név, egészen tiszta disztinkció szerint, jelenti a kálvinizmus egyházi formáját. *A „református” jelenti a kálvinizmust, mint konfessziót, mint hitvallást, jelenti a tant, a sajátos hit- és üdvközösséget és kulturközösséget, jelenti az egészen sajátos színezetű felekezetet.*

A „református” név azonban — a mi felfogásunk szerint — nem csupán abban az értelemben „kálvinista”, mint pl. a baptista és a többiek, hanem azok relatív kálvinizmusán túl az igazi, a teljes, *integrális kálvinizmus*. Tehát, ha nagyon exkluzívek akarunk lenni, akkor a kálvinizmust azonosítanók a református egyházzal s kizárnánk annak fogalomköréből minden más árnyalatú denominációt. Ezt azonban, ha nem akarunk a történeti tényekkel ellenkezésbe jutni, semmiképen sem tehetjük. *A kálvinizmust úgy tekinthetjük, mint azt a történelmi ősalapot, azt az evangélium mélyéig hatoló kútforrást, amely széles és kiterjedt mezőket táplál vizével, de amelynek főere a református egyház kútforrásába szökken.*

A kálvinizmus azonban nemcsak ős történeti alap, hanem *a legegységesebb világprogram, a legegységesebb szellemi irányzat*, népi, nemzeti, állami, politikai, nemzetgazdasági, társadalmi, a legtágabb értelemben vett, világnézeti elv. Ezzel a szem-

ponttal való vonatkozásban a „református“ és a „kálvinista“ illetőleg a „kálvinizmus“ nevek között az a mélyreható különbség jelentkezik, hogy míg a református hitvallási közösség a lét és élet totális kérdéseire adott feleleteit a hit által kizárólagosan Istennek az Ő Igéjében adott kijelentéséből meríti s a lét és élet, tehát a totális világ immánens-értelmi magyarázatáról lemond, helyesebben — a bűn által válságba jutott és ítélet alatt álló emberre nézve — elsődlegesen értelemben közömbösnek tekintti azt, tehát csak mint másodlagos és harmadlagos jelentőségű dolog jön tekintetbe az számára, addig a kálvinizmus a kijelentés által inspirált és áthatott értelem immánens logikai módszerességével is hozzányúl a lét és élet nagy kérdéseire s világnézeti irányvá válik, amely felveszi a világnézetek sokféleségével a harcot s kilép azok viaskodó fórumára s minden — keresztyénellenes gondolattal és törekvéssel szemben — kiépíti a maga frontját. Nemcsak! de a theoretikus elgondolásokon túl a világ és az élet legkülsőlegesebb, legnyersebb reálitású dolgaiban, a gazdasági, társadalmi, állami és politikai kérdésekben, mint tetteleg alakító akció is megjelenik s felveszi a tusát minden istenellenes és zsákmányéhes, önző törekvéssel szemben. A református hitvallás a lét és élet örökké ugyanazon kérdéseire örökkéérvényes feleletet talál az örökkéérvényes kijelentésben, az örökkévalóság szempontja alatt, a kálvinizmus ellenben az elmuló lét idői kérdéseit oldja meg az időn belül újból és újból az idői lét szempontjai alatt, úgy azonban, hogy a kijelentésnek is engedelmessé válik. A világ végső kérdéseiben belül semmiképpen sem nélkülözhetjük a világ mindennapi kérdéseinek mindennapi sürgető megoldását. „Református“ hitünk örök megoldásai adják azt a rendíthetetlen nyugalmat, azt a bizonyosságokkal aláépített fundamentumot, amelyen „kálvinista“ világnézetünk, „kálvinista“ világrformálásaink a mindennapi, az idői lét által feladott újból és újból megoldandó kérdéseit úgy tudjuk ismét megoldani, hogy ezek a megoldások Isten akaratát megegyező, tehát egyetemes érvényű megoldásokká lehetnek. A „református“ hit tehát a „kálvinizmus“ egyetemes igényű szellemi irányzata által szakadatlan reform alatt tartja az egész világot, annak minden vonatkozásait, mert állandó kapcsolatban van a világ és élet legmindennapibb és legkonkrétebb kérdéseivel.*

Bár Kálvin volt az, aki legkiméletlenebb harcot folyta-

* Ugyanezt a diszinkciót a római katholicismuson belül is megtehetjük. A „római katolikus“ egyház mint hit- és üdvközösség (magát ugyan kizárólagos „üdvintézmény“-nek tartja) a világ kérdéseiben és dolgaiban, mint „pápiizmus“ jelenik meg, vagy a közhasználatos kifejezés szerint „ultramontanizmus“. De míg a „kálvinizmus“ a legeggyetemesebb jelentkezésében mindig Isten uralmát szolgálja, addig a „pápiizmus“ egy mulandó és bűnös földi ember hatalmának akar teljes érvényt szerezni. Itt tűnik ki a református hitvallás és a kálvinizmus nagyszerű fölénye a római katolikus egyház pápiizmusával szemben.

tolt minden olyan törekvés ellen, amely embereket és emberi törekvéseket isteníteni mert, mert minden ilyen tendenciában Isten dicsőségének a megkárosítását látta, mi mégis a mi református keresztyénségünk ősi történelmi alapját, valamint másfelől világnézeti elvét az ő nevéből nevezzük el, és használjuk ezt a nevet abban a tudatban, hogy minden immánens emberi gondolatainkkal, magyarázatainkkal és alakító aktusainkkal együtt ehhez a Földhöz vagyunk kötve, használjuk abban a tudatban, hogy mindaz, amit mi gondolunk, teszünk és alkotunk, az mind csupa emberi és az sohasem válik soha egyébbé és mindig csak emberi marad, azaz eszköz, anyag, amelyen át Isten szól, Isten tesz, Isten munkálkodik, Isten alkot s az Ő titkos tanácsát véghez viszi az Ő dicsőségére és az Ő uralma tökéletes győzedelmére!

Dr. Tavaszgy Sándor.

AZ IGE FÉNYÉNÉL.

ŐRHELYEMRE ÁLLOK.

Habakuk 2. rész 1. vers.

Ez a világ önmagában csak az üres forma, melyet tartalommal mi emberek töltünk meg. Azért az élet mindig olyan, amilyenek a lelkek. Kell-e ezt bizonyítani? Gondoljunk a mi otthonunkra. Mindegy, hogy kicsiny vagy nagy, szegényes vagy pompás az a hajlék. Nem ettől függ annak boldogsága vagy boldogtalansága. Lehet akármilyen pompás, külsőleg barátságos, ha lelkünkben szeretetlenséget, elégedetlenséget, gonosz indulatokat viszünk haza, nyomorult, utolsó hely, a pokolhoz hasonló lesz az. És így határozzuk meg lelkünk tartalmával a társadalmi, az egyházi életet. Mindnyájan szomorkodtunk már azon, hogy a leggyönyörűbb napot mily alaposan tönkre tudta tenni az a gonoszság, ami egyetlen lélekből kiáradt a világba. De örvendezhettünk már azon is, mikor egyetlen lélek fénybe bízhatóan, bátorítóan beleragyogott a sötét világba.

Az életnek szépsége, öröme, boldogsága a lelkekből árad ki és a lelkekből árad ki az is, ami az életet nyomorulttá, szerencsétlenné, gonosszá teheti. A lélek az a kapu, amelyen ke-

resztül a világba lépnek azok az erők, amelyek az életet ilyenné vagy olyanná formálják.

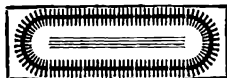
Isten nagy, felelősségteljes megbízatást adott nekünk, amikor egy lélek-kapú őrzését bízta reánk. Mert a lélek kapuján állandóan sokan zörgetnek. A múlt idők emlékei, a jelen eseményei, azok a cselekedetek, amelyeket látunk, a szavak, amelyeket hallunk, a gondolatok, amelyeket könyvekből, ujságokból olvasunk: mind-mind ott tolonganak a lélek-kapú előtt és bebocsáttatást kérnek. Ez a sokfajta zörgető mind-mind azt akarja, hogy gondolkozásunkon, érzéseinken, szavainkon, cselekedeteinken, egyszóval rajtunk keresztül bejusson ebbe a világba és életté, életformáló erővé változzon.

Mennyi baj származik abból, hogy igen sok ember nem tudja ezt. Gondatlanul, gyanútlanul minden zörgetőt bebocsát lelke kapuján és nem veszi észre, hogy ellenség lopózkodik be a nyitott kapun azzal a gonosz szándékkal, hogy ezt a világot megrontsa.

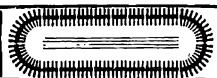
Ma minden magyar református ember éber figyelemmel, felelőségének egész tudatával álljon őrhelyére a lélek-kapú mellett és nagyon vigyázzon, milyen érzések, gondolatok és elhatározások lépnek be azon a mi magyar ref. világunkba.

Igazi életet formáló, életet adó erő csak egy van: az Isten akarata. Álljunk őrhelyünkre és vigyázzunk, nehogy a mi lelkünk legyen az a kapú, amelyen keresztül a körülöttünk levő világból a bűn megrontó hatalma árad be, a halál sötét kapujává téve a mi lelkünket népünk, egyházunk számára.

Dr. Gönczy Lajos.

H I R E K.

Leánygimnáziumunk megnyitása. F. hó 8-án, szombaton d. e. 11 órakor nyitotta meg ünnepélyesen a leánygimnázium új, pompás épületét egyházkerületünk. Makkai Sándor püspök bibliamagyarázata, Husz Ödön igazgató beszéde és két növendék (egy VIII. és egy V osztályos) hájos és közvellen sza-

vai képezték az ünnepség pontjait, mely nem a nagy világ számára történt, de annál inkább benső és boldog hálaadás volt Istennek azért, hogy mikor minden pusztulni és romlani látszik, a mi ref. anyaszentegyházunk ilyen új otthont tudott adni egyik sokat szenvedett intézményének. A református nőnevelés nagy

céljához tettünk ezzel egy lépést közelebb, ahhoz amit még b. e. Kenessey Béla és Nagy Károly püspökök tápláltak s amiben éltek. A nagyszabású tervből — mely szerint az intézmény tanítónőképzőt, diakonissza intézetet, ipari és kereskedelmi tanfolyamokat, háztartási iskolát stb. foglalt volna még magában — ime, egy leánygimnázium, ez az eddigi eredmény. De nem szabad elégedetlenkednünk. Ez az első lépés megmutatta, hogy Isten velünk van és segíteni akar abban, hogy leányaink szívét az Ő számára megnyerjük s megmutassa azt is, hogy az egyező akarat, áldozatos hit és szeretet mit tud alkotni. S hogy most ez az intézet itt áll, az annak bizonyítéka, hogy lehet ugyan építeni ebben a bomlásnak indult korban is, de *csakis hittel* lehet építeni. S ha ez a hit megvan az anyaszentegyházban, az intézmény többi tagozatai sem fognak késni soká. Kívánjuk, hogy Isten tegye ezt az intézetet egyházunk megújulásának áldott eszközévé és gyermekeink számára az igaz hit és szeretet otthonává.

Új református leányinternátus. Kecskemétről jelentik: Január 9-én avatták fel nagy ünnepséggel a kecskeméti református tanítónőképző százötven személyre berendezett új internátusát. A református templomban *Kováts J. István* prédikált, a kollégium nagytermében *Hetessy Kálmán* lelkész megnyitója és *Imre Sándor* ny. államtitkár bevezető szavai után *Ravasz László* püspök mondott nagy beszédet a falusi magyar tanítónő sorsáról. Az internátusban tar-

tott ünnepségen *Szeless László* főgondnok ismertette az intézet történetét, majd átadta az internátust *Öllös Sarolta* igazgatónőnek.

A makói biblia. Egy cseh-szlovákiai lapból vesszük azt az érdekes hírt, hogy Makó város közgyűlésének határozata szerint a város közgyűlési termének asztalán állandóan ott kell lennie az isteni törvénykönyvnek, a Bibliának. A magyar kormányzó ezeket a szavakat írta be a makói városi törvényhozó testület bibliájába: „Az én legfőbb törvénykönyvem.” — Külföldön, főként Angliában és Amerikában régi szép szokás, hogy minden hivatalos jellegű összejevetel és gyűlés színhelyén ott van az elnöki asztalon a szentírás, mintegy kifejezéséül annak, hogy a legfőbb szó Istené.

A makói példa örvedetes haladás ebben az irányban s remélhetőleg sokakat gondolkozóba ejt majd a mi közéleti nagyságaink közül is, akik eddig (tisztet a kivételnek) nem ismertek nagyobb tekintélyt az emberek által alkotott s mindig emberi érdekek szolgálatában álló jogi paragrafusok és agyafurt törvénykodexek intézkedéseinél. Pedig hogy a jogi, közigazgatási, államkormányzási élet terén is az isteni fundamentum a legbiztosabb, arra történelmi példáink vannak. Akármennyi kifogás is eshetik különböző szempontokból az amerikai Egyesült Államok ellen, az mégis elvitathatatlan, hogy ez a nagy ország remek lendülettel és szárnyaló kibontakozással fejlődött azzá, ami ma. Ami ferdesége és gyorsasága van, az fejlődése emberi

oldalának a következménye, — de ami fejlődésének nagyszabású arányait lehetővé tette, azt Istennek köszönheti. Mert az amerikai nemzeti alkotmány megalkotói nagy művük létrehozatala közben nem arra törekedtek, hogy valami egészen újat, teljesen szokatlant produkáljanak, hanem hogy ifjú országuk fejlődésvonalát Isten akaratának irányába állítsák be. S evégből az amerikai konstitúció mintájául, alapjául, szempontadójául a kálvinista skót presbyteriánus egyház hitvallási bázisra épített egyházalkotmányát választották ki és azt tartották szem előtt. Ez az egyházalkotmány viszont Kálvin genfi elvein épült fel, Kálvin genfi elvei meg az evangélium bázisára támaszkodtak. Mikor jutunk el oda, hogy az evangélium sziveinkben megelevenedő szelleme feleslegessé tegyen minden büntető, ítélő, megtorlással fenyegető emberi törvénykönyvet? Mikor lesz (nemcsak szimbolikusan, hanem *igazán*) legfőbb törvénykönyvünk a Biblia?

Pénzügyminiszter, mint evangelizátor. A budapesti *Családutcai imaházban* és az ugyanottani *Vilma királynő-uti* ref. templomban karácsony hetében dr. *Hegedűs Lóránt* nyugalmazott pénzügyminiszter két evangelizáló előadást tartott. „Egy volt pénzügyminiszternek — mondta Hegedűs Lóránt — nem szégyen, hogy bibliát magyaráz. Én nagyon sokat szenvedtem és a szenvedőknek magyarázom a bibliát, mert a szenvedés vezet a bibliához, a biblia Jézushoz és Jézus az Istenhez. Én ötven éves koromig nem olvastam a bibliát, bár addig is refor-

mátusnak vallottam magam s befizettem az egyházi adómat. Ám a bibliát kézbe se vettem. Mikor három évig nagy beteg voltam, mert nagy csalódások érték, akkor, az ötvenedik születésnapomra kaptam egy bibliát. Ez idő óta minden nap olvasom és ennél jobb, ennél érdekesebb, gyönyörűbb olvasni valót nem tudok elképzelni.“ Hegedűs Lóránt nem képzelt theologus, s a bibliára vonatkozó ismeretei jórészt a letűnt racionalista bibliakritika álláspontjain alapulnak; úgy hogy sok tekintetben szó férhet a megállapításaihoz. De előadásaiiban nem ez a lényeges. Hegedűs Lóránt bibliamagyarázataiban az a nagy és felbecsülhetetlen érték, hogy Krisztus lelkének arról a csodálatos munkájáról tesz tanubizonyságot, amely egy nagytehetségű ember, egy nagy-úr, egy államférfi életében megmutatta a maga diadalmaskodó és újjászüelő hatalmát. Áldott dolog az, hogy egy képességeinél és rangjánál fogva egyaránt kimagasló pozíciót betöltő világi emberünk nyíltan színt vallott a Krisztus mellett. És örvendetes, hogy Hegedűs nem az első világi embere a magyar református anyaszentegyháznak, aki bibliával a kezében bizonyosságot tesz a Krisztusban megtalált gyógyulásról és üdvösségről. De akkor lesz teljes az eredmény, ha világi vezető férfaink kivétel nélkül mind ráeszmélnek arra, hogy reformátusnak lenni többet jelent a passzív egyháztagságnál. Bizonyosságtevőkre, útmutatókra van szükség Krisztus felé. Vajha nálunk, Erdélyben is, sokan akadnának követői ennek az igazán „hű sáfár“-nak.

Beszélő számok.

A statisztika tudománya világhírű az unalmasságáról. Pedig a megbízható, pontos statisztikai adatok tényeket szögeznek le: az élet nagy tényeit; diadalokat és vereségeket. Felfödik az emberiség erényeit és bűneit. Úgy sugározzák vissza a tényleges viszonyokat, ahogy a tükör mutatja egy tárgynak a képét.

A statisztikai kimutatások száraz számjegyei abban a pillanatban, amikor a közöttük rejlő törvényt gyakorlatilag alkalmazni kezdjük a saját körülményeinkre, megelevenednek, mintha egy csontváz élő hús és lüktető vér köntösét öltene magára és járni, szólni kezdene. Ha közéjük hatolunk, ha megértjük őket, ha képesek vagyunk beleélni magunkat a légkörükbe, szóval ha meg tudjuk ragadni a jelentést, aminek tolmácsolására hivatottak, akkor már nem találjuk többé szárazaknak a legegyhangubbna látszó statisztika adatait sem.

Ha az emberek által lakott világ hitének képét százalékarányban kifejezett statisztikai kimutatásban próbáljuk összefoglalni, azt találjuk, hogy a világ vallásai következőképen helyezkednek el a táblázatban.

<i>Vallás</i>	<i>Hívek száma</i>	<i>Százalék- arány</i>
Keresztység	600,000.000	34'2
Tao-vallás és Konfucianizmus	301,000.000	18'3
Mohamedanizmus	222,000.000	13'44
Hindu vallás	211,000.000	12'8
Animizmus	158,000.000	9'7
Buddhizmus	138,000.000	8'4
Sintoizmus	25,000.000	1'5
Zsidó vallás	12,000.000	0'74
Egyebek	15,000.000	0'92

Ezek a statisztikai adatok világosan mutatják azt a tényt, hogy a keresztység a világ vallásai sorában vezérszerepet tölt be; de ugyanakkor figyelmeztet arra a felelősségre és rámutat azokra a lehetőségekre is, amelyeket ez a vezérszerep a keresztységre nézve jelent és kötelezővé tesz. A világ két-

harmada még nem ismeri a Krisztus evangéliumát, az egyharmadrésznyi keresztyénségnek kell annak a kovásznak lennie, mely áthatja és megéleszti a többi.

A világ népességének 34,2 százalékát kitevő keresztyénség nagyobb részét a római és görög katolikus, valamint a görög keleti keresztyének teszik ki (22'5" 0), míg a protestantizmus a világnépességnek csak 11'7" 0-ot kitevő töredéke. Ám ez a 11'7" 0 is 202 millió lelket jelent, s ha minden protestáns keresztyén évenként egy új lelket tudna meghódítani Krisztusnak és minden megtért lélek egy-egy újabb lelket vezetne a világ megváltójához, akkor az első év végén már 400.000.000, a második év végén 800.000.000, a harmadik év végén 1.600.000.000 lenne a szám és az evangélium térhódítása a lelkeken körülölelné az egész földkerekséget.

Ekkora lehetőségek előtt állva, a keresztyénségnek szűkséggéppen a legaktívabb hősiesség vallásának kell lennie. Hisszük és valljuk, hogy a keresztyén hitnek az a kifejeződése, amelyet a kálvinizmus nevéen ismerünk, amellet, hogy az emberileg elérhető legnagyobb mértékben közelíti meg Isten igéjének, Krisztus evangéliumának, a mennyek országának eszményeit, legteljesebb fokban birtokolja azt a vitalitást és életformáló energiát is, amely által a keresztyénségnek diadalra kell juttatnia Krisztus ügyét a világ felett. A különféle kálvinista egyházak a statisztikai összesítések szerint több mint 100 millió lelket sűrítenek tömör falankszba: — 100 millió öntudatos református keresztyén lélek pedig igazán világhódító hatalmasság lehetne.

Csak fel kell ismerni és ki kell aknázni a rendelkezésre álló erőket. Itt az ideje, hogy erdélyi református Sionunk is öntudatra ébredjen és kivegye a maga részét munkából, áldozatból, szolgálatból, diadalból!

Református világkonferencia.

A presb. rendszerű ref. egyházak világszövetsége szokásos évi nemzetközi nagygyűlésének színhelyéül az idénre Budapestet jelölte ki. A konferenciát, melyen Európa és Amerika (valamint a többi világrészek) minden számottevő református egyháza képviselve lesz, szeptember hóban fogják megtartani.

Igehirdető poéták, poéta igehirdetők.

Kicsiny, mindössze talán négy ívnyi könyvecske viseli ezt a beszédes címet. Ugy formára igénytelen könyv; hanem a címe megragadja az ember figyelmét s ha a cím megragadta, a tartalma, közvetlen, eleven előadása egészen leköti és elbájolja. Két anonimus kálvinista versíróról, Bárd Miklósról és Áprily Lajosról szól, akik mindketten olyan poéták, hogy a költészetük több a művészetnél: igehirdetés. Majd Ravasz Lászlóról beszél s végül a dunántúli református egyházkerület főjegyzőjét, Czeglédy Sándort mutatja be. Ezek lelkipásztorok, predikátorok, de a szavuk zengése, a szívük lüktetése szép, üde, fenkölt és nemes poézis. Ravasz és Áprily erdélyi véreink; ismerjük jól és szeretjük nagyon őket. És jól esik a szerző, Vincze Géza, jellemzésén keresztül kibontakozni látnunk magunk előtt az alakjukat. Vincze Géza jól ismeri őket, Ravasznak tanítványa, Áprilynek iskolatársa volt; s ő maga is erdélyi ember, tudója is, részese is az erdélyi lélek kincseinek. És amellet kálvinista lelkipásztor (a marosszentimrei eklézsia papja volt), akinek tehát van érzéke arra, hogy minden költői szépségen túl, minden esztétikai gyönyör felett éppen azokra az értékekre és szépségekre tudja felhívni a figyelmünket, amikben a mi református hitünk olyan speciálisan gazdag s amiknek a könyvben ismertetett literátorok olyan Isten-áldott érvényre juttatói. — Bárd és Czeglédy (bár erdélyi kapcsolatok nélkül) szintén ismert és szeretett nevek nálunk. S Vincze Géza kedves invenciával külön is gondoskodik hidról, amin közelebb hozza őket hozzánk, erdélyiekhez. „Fogarasról megyünk Alsószombatfalvára” — kezdi s ezzel már eleve otthonos hangulatot teremtett. [Vagy hogy rámutasson Czeglédy lelkészi munkájának a jelentőségére a Dunántúl, boldogult Kenessey Béla püspökre emlékeztet, analógiául.] És így tovább.

Nem kritikák, nem irodalomtörténeti méltatások ezek az írások. Nem is vallásos értekezések, noha mindent a legszentebb szerinti értékelés szempontjából néznek. Csak rajzok, személyes impressziók megörökítései; de színesek, szépek megkapó írói készséggel gyönyörködtetőek. Melegen ajánljuk az „Igehirdető poéták — poéta igehirdetők” elolvasását mindenkinek.

Maksay Albert.

Szerkesztői program.

Nálunk nem régi keletű dolog az, hogy úgynevezett „gyülekezeti” lapokról beszélhetünk. Hogy az egyházkerületeknek hivatalos lapja legyen, melynek útján az illetékes egyházi hatóságok bizonyos adminisztrációs ügyekre nézve intézkedhessenek; továbbá, hogy a lelkipásztoroknak egyháztudományi folyóiratok és igehirdetői táruk álljanak rendelkezésére, mindenki természetesnek és szükségesnek találta. Híveink közfelfogása azonban nagyjából beírta azzal, hogy *egyházi* lapok csak az egyházi hivatalos embereknek kellenek. Világiak számára szerkesztett vallásos, egyházi ujságok után csak lassan-lassan — s azt lehet mondani, szórványos jelenség gyanánt — ébredt fel itt-ott a vágyakozás. De végre felébredt s ennek megfelelően ismerünk is néhány olyan vállalkozást, melyek arra törekszenek, hogy a hívek kezébe megfelelő egyházi lapokat adjanak, építő, hitélesztő, egyházi és vallási kérdésekben információkat közlő tartalommal. Reméljük, hogy a jövőben még több és sokkal virágzóbb olyan lapunk lesz, mely gyülekezeteink egyetemét, a hívek összességét el tudja majd látni lelki táplálékkal.

Hanem a tény az, hogy egyelőre még némi közönnyel és érdektelenséggel állunk szemben azok részéről, akiknek az ilyen egyházi ujságokat olvasniok és támogatniok kellene. Ennek a mélyebben fekvő oka pedig az, hogy egyházunk tagjainak jelentősen nagy százaléka sajnálatosan keveset törődik az anyaszentegyház ügyeivel általában. Ugyhogy minden további eredmény azon fordul meg: mennyire sikerül anyaszentegyházunk népét ránevelni az intenzivebb együttérzésre és együttmunkálkodásra?

Bizonyos, hogy a híveknek az anyaszentegyház életében való részvétele s egész magatartása elég nagy mértékben a vezetéstől függ. Minthogy pedig az a felfogás, amely a vezetést ráhagyja a lelkipásztorokra és mindent azoktól vár, ma már a múlté s hovatovább mindinkább érvényesül a kálvini egyetemes papság elvének a gondolata, amely nemcsak helyet ad a világiaknak, de egyenesen kötelességüké teszi, hogy az egyház ügyeinek irányításában részt vegyenek: az első és legfontosabb teendő az arra hivatott világiaknak alkalmas vezetőkké képzése lesz. Természetszerűleg a leghivatottabb, a legalkalmasabb erre a mi magyar református intelligenciánk, mely

tanultságánál, gazdag szellemi örökségénél és rátermettségénél fogva nagyszerű kristályosodási centruma kell hogy legyen egy szebb, erősebb, öntudatosabb magyar ref. anyaszentegyház ki-formálódásának. Ezt a művelt kálvinista intelligenciát kívánja szolgálni a mi lapunk s hisszük, hogy ez az intelligencia buzgó, öntudatos, lelkes gyülekezeteket nevel majd a Krisztus zászlaja alá!

Magyar református anyaszentegyházunknak súlyos baja volt és sajnos, fogyalkozása még ma is, hogy hiveinek nagyon nagy százalékát a magukat csak tradíciók alapján reformátusoknak tartók és vallók teszik, akiknek egyébként alig van személyes lelki kapcsolata az egyház belső életével; vagy másfelől olyan alapjában mély és buzgó vallásos lelkek, akik személyes kegyességük birtokában vannak ugyan, de a kálvinizmus speciális értékei és eszményei tekintetében egészen tájékozatlanok és homályban tapogatózóak, — míg nagyon kicsi százalék az a töredék, amelyhez az öntudatos, hitvalló reformátusok tartoznak.

Lapunk azt tűzte maga elé feladatául, hogy a kálvinizmus eszményeit, hatalmas lelki kincseit, mérhetetlenül gazdag életprogramját, erőteljes világnézeti szempontjait feltárja, hozzáférhetővé tegye és közel vigye a lap olvasóihoz s rajtuk keresztül a magyar ref. anyaszentegyház hiveinek minél mélyebb és szélesebb rétegeihez.

Egy lapnak megvan rá a módja, hogy eljusson oda, ahová esetleg az élőszó hatása nem jutna el. Lehetetlen, hogy pl. egy lelkész azalatt a rövid idő alatt, ami istentiszteleteken, egy-egy látogatás alkalmával, avagy egy háromnegyedórás bibliaköri összejövetelen rendelkezésére áll, mindent kimerítsen, ami hivei szempontjából elengedhetetlenül szükséges és égetően fontos. Ezt az akadályt, — ha meg nem is szünteti — pótolhatja egy egyházi sajtószerv. Tehát olyan szerepet tölt be és olyan módon hat, amire más eszközök nem alkalmasak. A maga nemében egyenesen felülmulthatatlan. Senki nem vonhatja kétségbe, hogy a sajtónak óriási hatása van. Történelmi tények illusztrálják, hogy a világi sajtó hogyan alakította korszakok, országok, osztályok életét, szellemi áramlatok folyását, világnézetek különbségét. Impozáns hatalom és erőforrás feszül az újsághasábok betűsorai közt. Épít, vagy rombol, aszerint, amint irányítják. Ha a világi érdekek szolgálatában álló sajtó mindezeket a lehetőségeket két kézzel ragadja meg és alkal-

mázza, vétkes mulasztás volna, ha mi — egyházi életünkben — elhanyagolnók a sajtó, a nyomtatott szó, a publicitás igénybevetését.

Lapunk programjának három főbb fázisát kívánjuk előre körvonalazni. A velünk szemben állók felé védekezés, a mellettünk állók táborára nézve az öntudatosító nevelés, végső cél gyanánt pedig megvédett és öntudatosá kitermelt értékeink pozitív érvényesítése és továbbfejlesztése a programmunk.

Hogy velünk szemben kik és mik állanak, fölösleges részletezni. Érdekek, elfogultság, gyűlölet, a materializmusnak a mienkhez viszonyítottan negatív célkitűzései: ilyen ellenségeink vannak s ezeket ellensúlyozni és fölérjük emelkedni a lét vagy nem lét kérdése életünkben.

A továbbiakban, végső célunk elérése érdekében, állandóan örekedni fogunk, hogy felhívjuk híveink érdeklődését anyaszentegyházunk dolgaira; rávezessük az egyház ügyeiben való részvételre; integráns, élő tagjaivá tegyük őket a Krisztus testének.

S ebből az előkészítésből el kell következnie annak a fejlődési magaslathoz, amikor a már öntudatosá vált református lelki értékek behatolnak a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos, irodalmi élet atmoszférájába és tisztító, értéknövelő, áldott hatásokat érnek majd ott el minden viszonylatban. A kálvinizmus konstitúciójánál, evangéliumi szabadságtól áthatott lelkületénél, korlátlan energialehetőségeinél fogva hivatott arra, hogy vezértényezője legyen az egész világ életének. Ebbe az irányba lendíteni, e felé a cél felé utat mutatni, ennek a feladatnak a keresztyűviteléhez szempontokat adni az erdélyi református magyar intelligencia számára is: ezek a „Kálvinista Világ“ programpontjai és célkitűzései.

Tudjuk, hogy a kezdet nehéz, számot vetünk azzal, hogy a rendelkezésünkre álló anyagi eszközök csekélyek. De számítunk minden intelligens református hittestvérünk támogatására és Isten nevében bátran, bizalommal indítjuk útjára lapunknak ezt az első számát.